

Zorgbehoefte en zorggebruik: hand in hand?

Hilde Dierckx – Gerlinde Snoeck
Prof. dr. Karel Hoppenbrouwers

Studiedag SWVG
Leuven, 2 december 2010

Thema ZORG: Inhoud

- ❑ Opzet longitudinaal onderzoek
- ❑ Kencijfers startvragenlijsten 3 cohortes
  - ❑ Zich zorgen maken
  - ❑ Behoeftte hebben aan hulp
  - ❑ Gebruik maken van hulp van deskundige
- ❑ Relatie met socio-demografische indicatoren
- ❑ Profiel zorggebruik

Onderzoek JOnG! Studieopzet

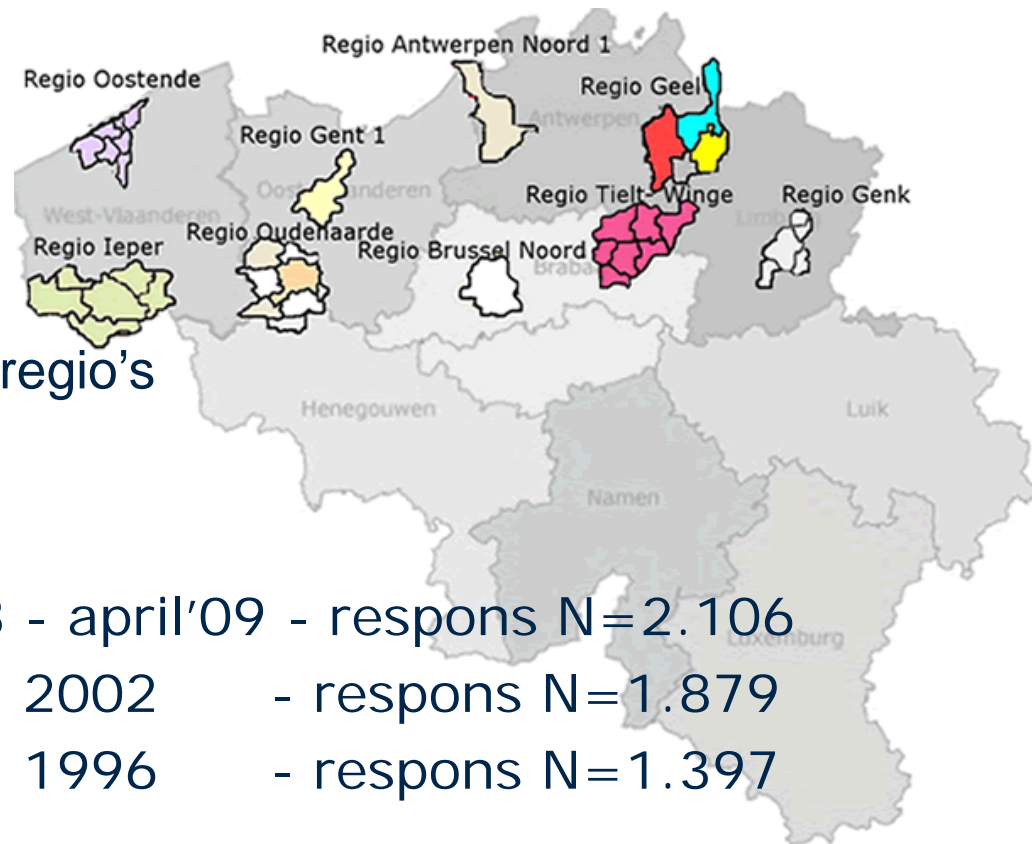
Longitudinaal onderzoek in drie cohorten:

1) Woonplaats

- In één van de 9 (8) regio's

2) Geboortejaar

- 0-jarigen: mei'08 - april'09 - respons N=2.106
- 6-jarigen: 2002 - respons N=1.879
- 12-jarigen: 1996 - respons N=1.397

Noot: enkel gecleande dataset startvragenlijst 0-jarigen; nog geen gecleande data startvragenlijsten 6- & 12-jarigen

Dataverzameling: Overzicht

A.OUDER

Demografische kenmerken
Mentale gezondheid

C.Pre- en perinatale risicofactoren

Zwangerschap en geboorte
Levenswijze moeder

D.KIND

Demografische kenmerken
Gezondheid
Ontwikkeling
Temperament
Gedrag

B.GEZIN

Demografische kenmerken
Gezinssamenstelling
Gezinsfunctioneren
Levensgebeurtenissen

E.OPVOEDING

Opvoedingsgedrag
Opvoedingsbetekenissen
(pedagogisch besef,
opvoedingsbeleving)

F.OMGEVING

Onderwijs
Sociaal netwerk
Kinderopvang

G.ZORG

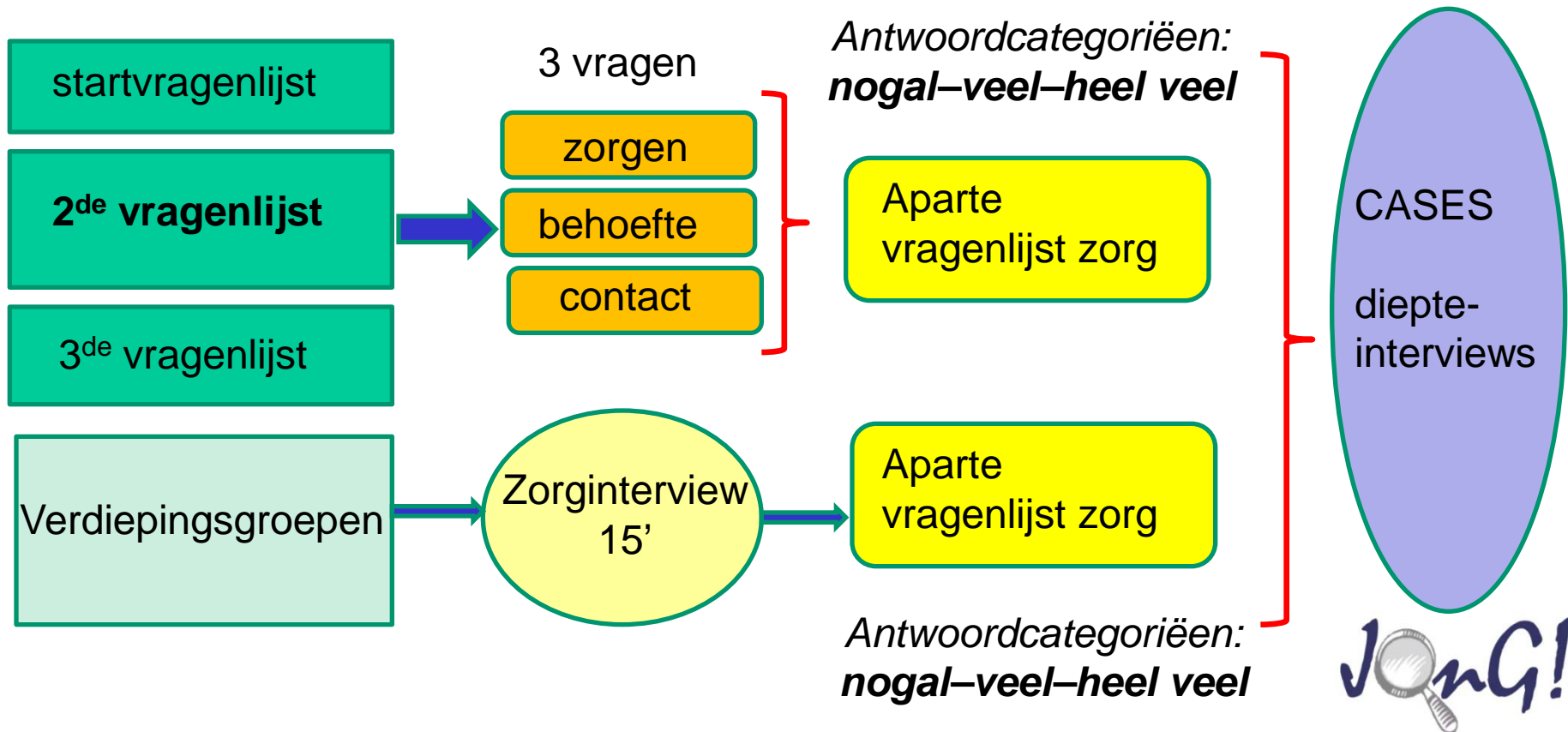
Zorgbehoefte

Zorggebruik

Zorgtraject

Thema ZORG: Werkwijze bevraging

- Specifieke werkwijze bevraging zorg en zorgtrajecten voor de 3 cohortes

VRAGEN OVER ZORGEN EN HULP ZOEKEN

- ◆ Maakte u zich sinds de vorige bevraging **zorgen** over de gezondheid, ontwikkeling, gedrag of opvoeding van uw kind?

Met 'zorgen' bedoelen we dat u vragen heeft, ongerust of bezorgd bent over:

- de ontwikkeling van uw kind (bv. trage ontwikkeling of achterstand)
- de gezondheid van uw kind (bv. veelvuldig ziek, uw kind heeft een bepaalde aandoening)
- het gedrag van uw kind (bv. agressief of woede-uitbarstingen)
- de opvoeding van uw kind (bv. grenzen stellen, je machteloos voelen)

Kruis aan in welke mate u zich zorgen maakt.

(helemaal) niet	een beetje	nogal	veel	heel veel
☐	☐	☐	☐	☐

- ◆ Had u sinds de vorige bevraging **behoefte aan hulp, advies of steun van deskundigen** omwille van **zorgen, vragen of problemen** i.v.m. uw kind?

Behoefte hebben aan hulp, advies of steun betekent niet noodzakelijk dat u ook gebruik maakt van professionele hulp.

Kruis aan in welke mate u behoefte heeft aan steun.

(helemaal) niet	een beetje	nogal	veel	heel veel
☐	☐	☐	☐	☐

- ◆ Heeft u sinds de vorige bevraging **contact genomen voor hulp van een deskundige of dienst,** omwille van **vragen, zorgen of problemen** i.v.m. uw kind?

Nee

Ja

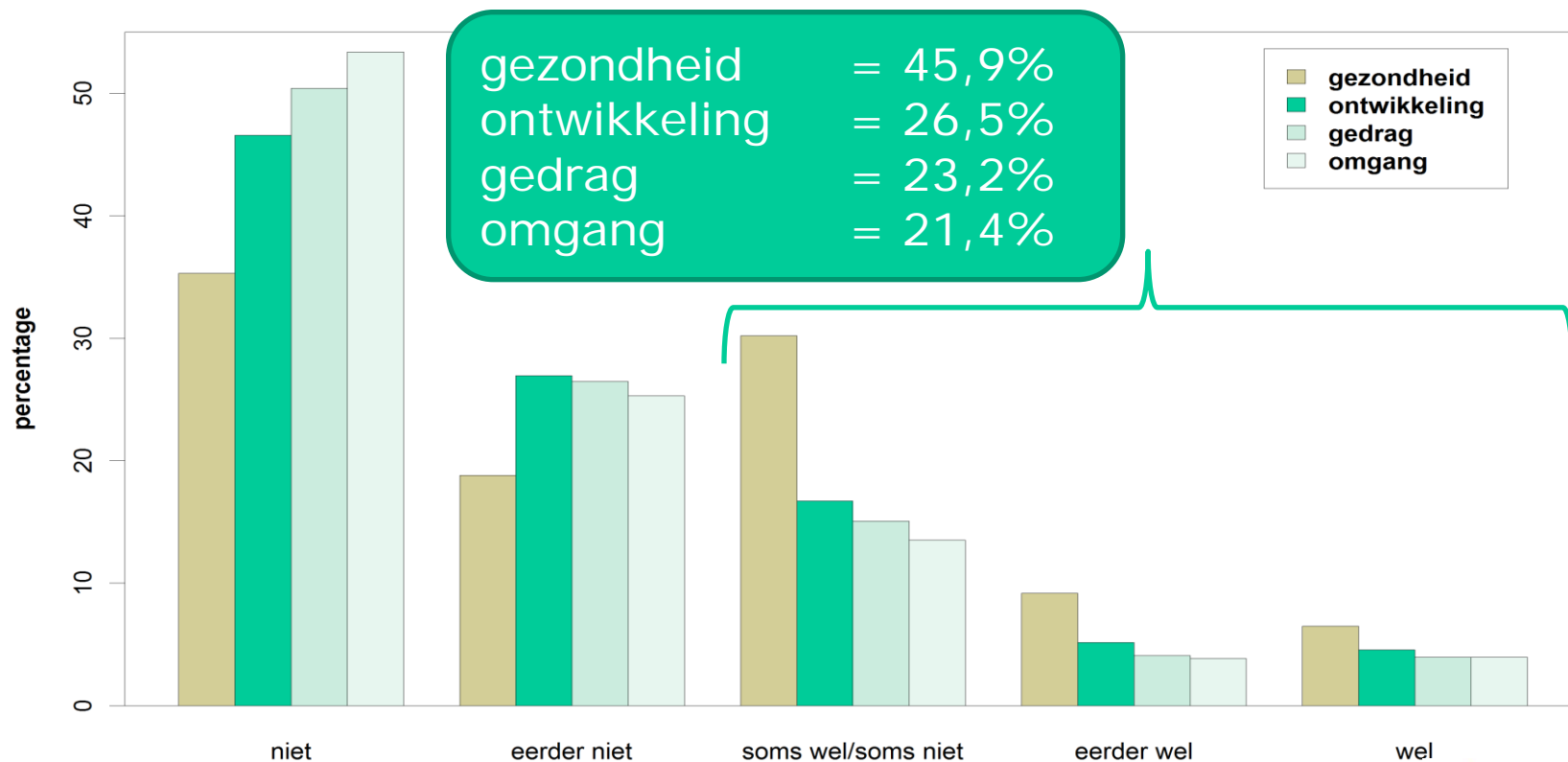
Graag laten we u nu reeds weten dat - afhankelijk van uw antwoorden op deze 3 laatste vragen - er een aparte bundel mogelijks wordt nagestuurd met specifieke vragen over de zorgen en behoeftes van ouders, én de manier waarop het contact met deskundige(n) verloopt.

Thema ZORG: Inhoud

- ❑ Opzet longitudinaal onderzoek
- ❑ **Kencijfers startvragenlijsten 3 cohortes**
  - ❑ Zich zorgen maken
  - ❑ Behoeftte hebben aan hulp
  - ❑ Gebruik maken van hulp van deskundige
- ❑ Relatie met socio-demografische indicatoren
- ❑ Profiel zorggebruik

Kencijfers: Zorgen 0-jarigen

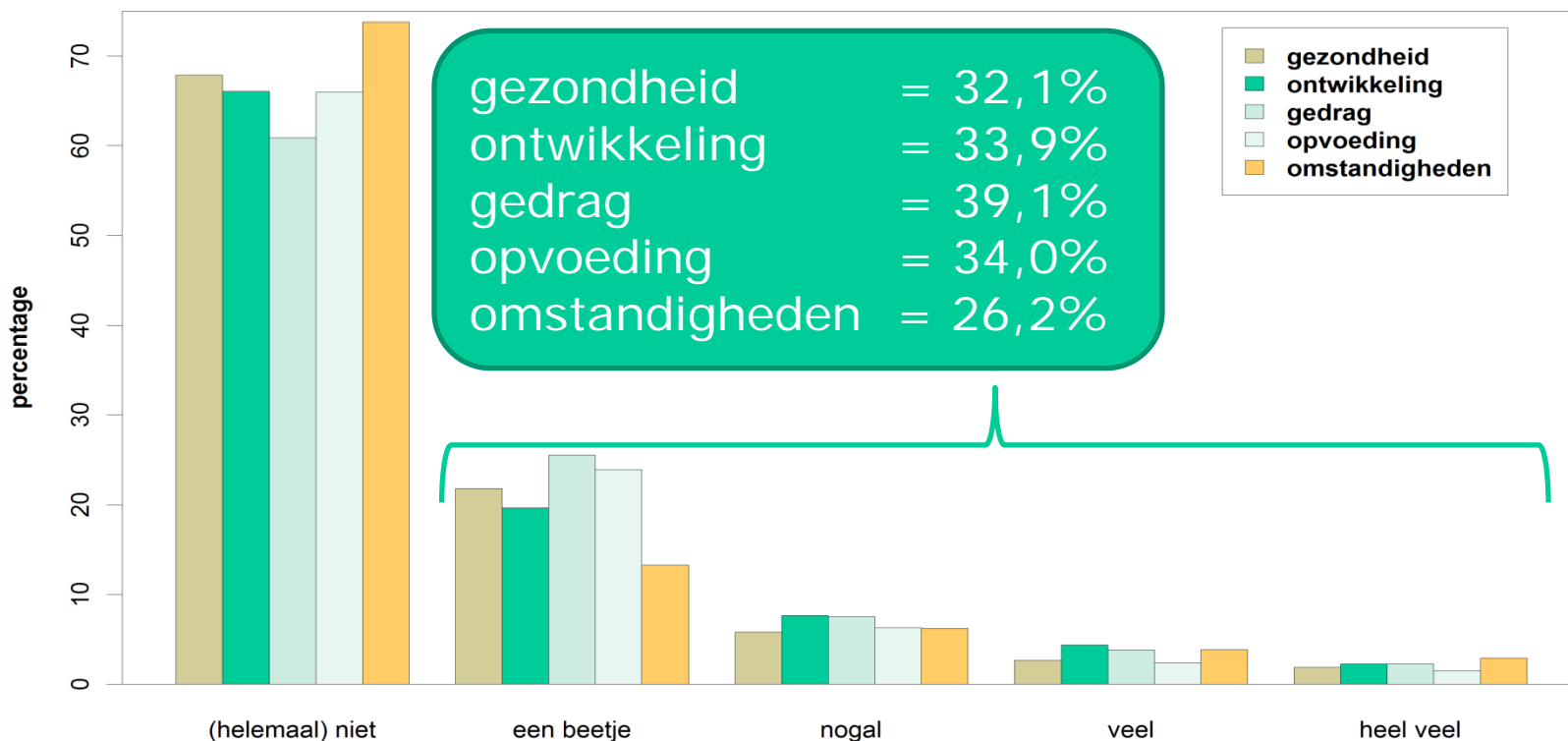
■ “Zich zorgen maken over” – 0-jarigen

Missings steekproeftotaal (N=2.106): 1,3 tot 1,6%

Kencijfers: Zorgen 6-jarigen

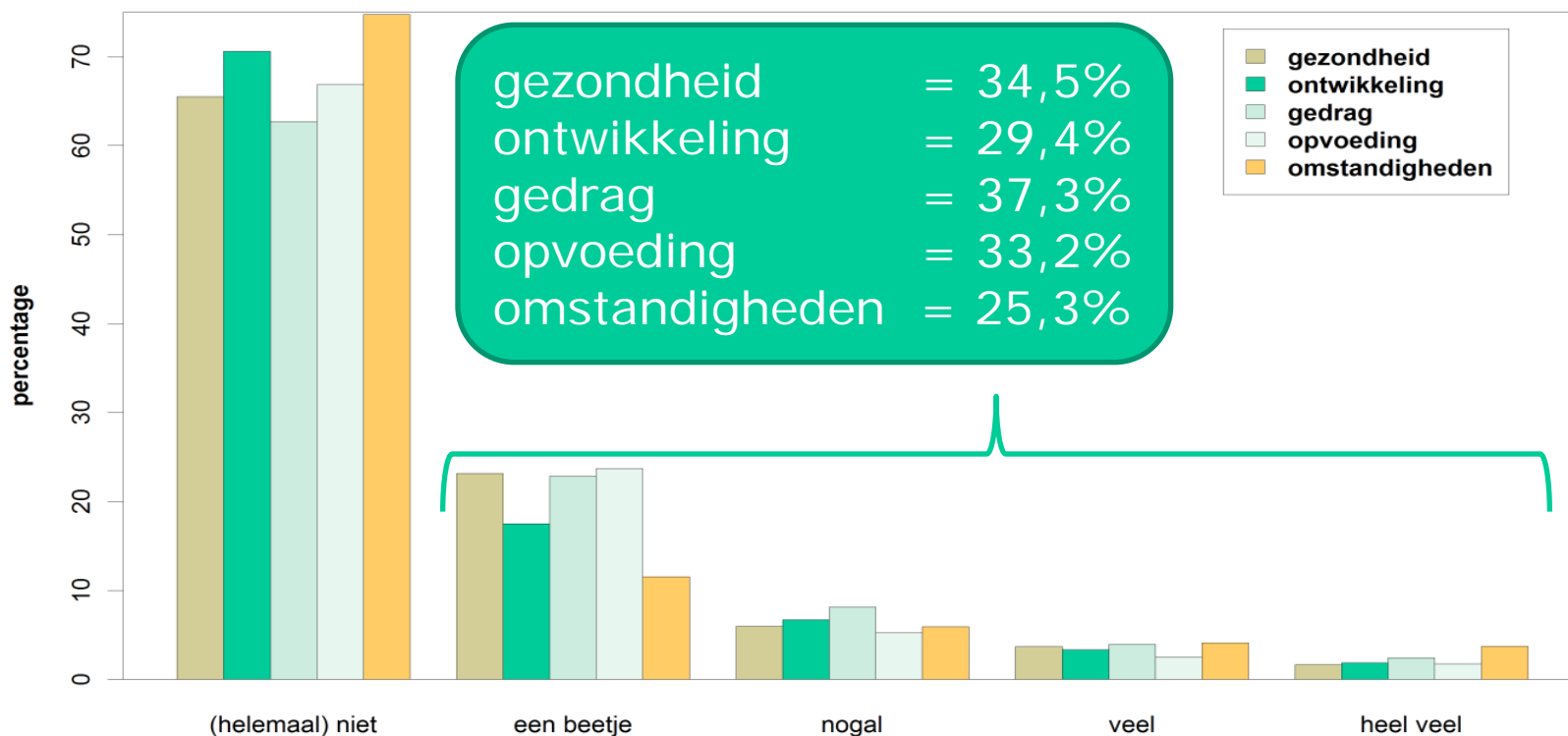
■ “Zich zorgen maken over” – 6-jarigen

Missings steekproeftotaal (N=1.879)= 5,3 tot 6,0%

Kencijfers: Zorgen 12-jarigen

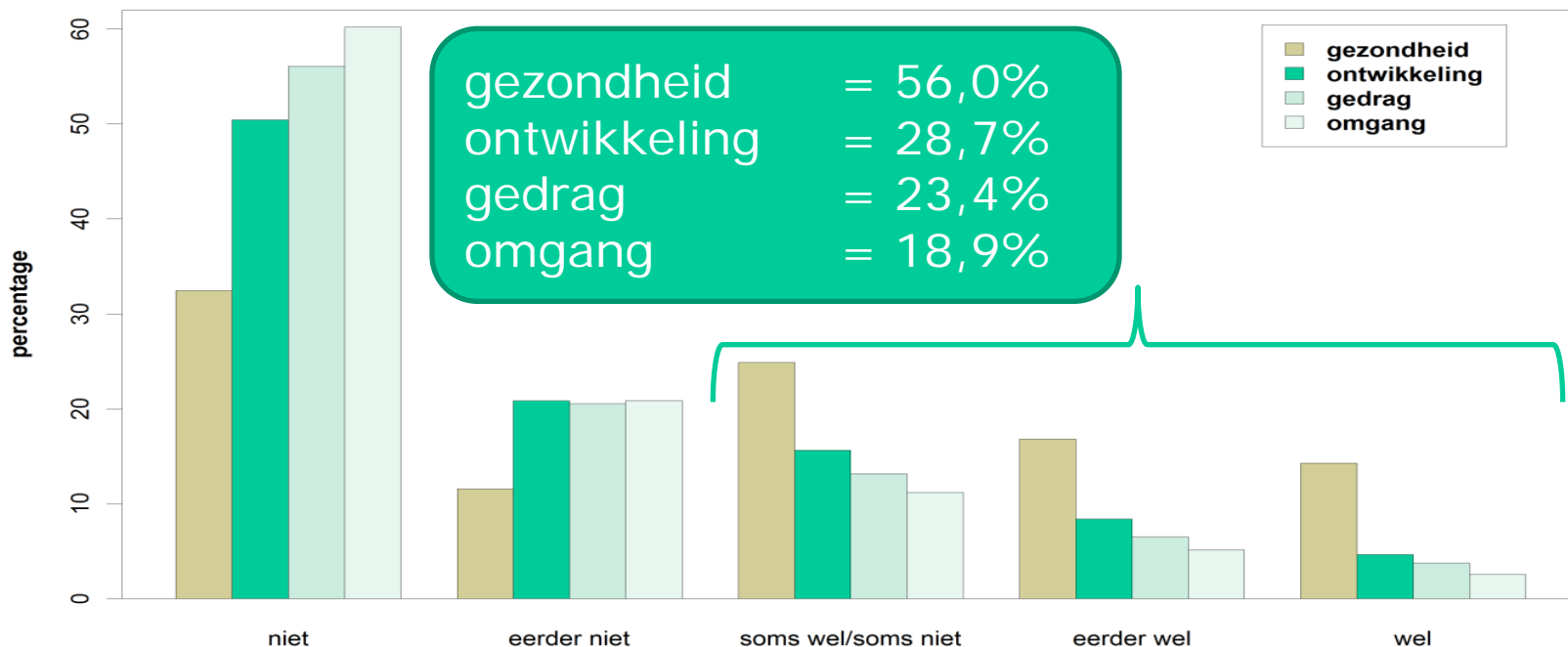
■ “Zich zorgen maken over” – 12-jarigen

Missings steekproeftotaal (N=1.397)= 5,1 tot 5,7%

Kencijfers: Behoeften 0-jarigen

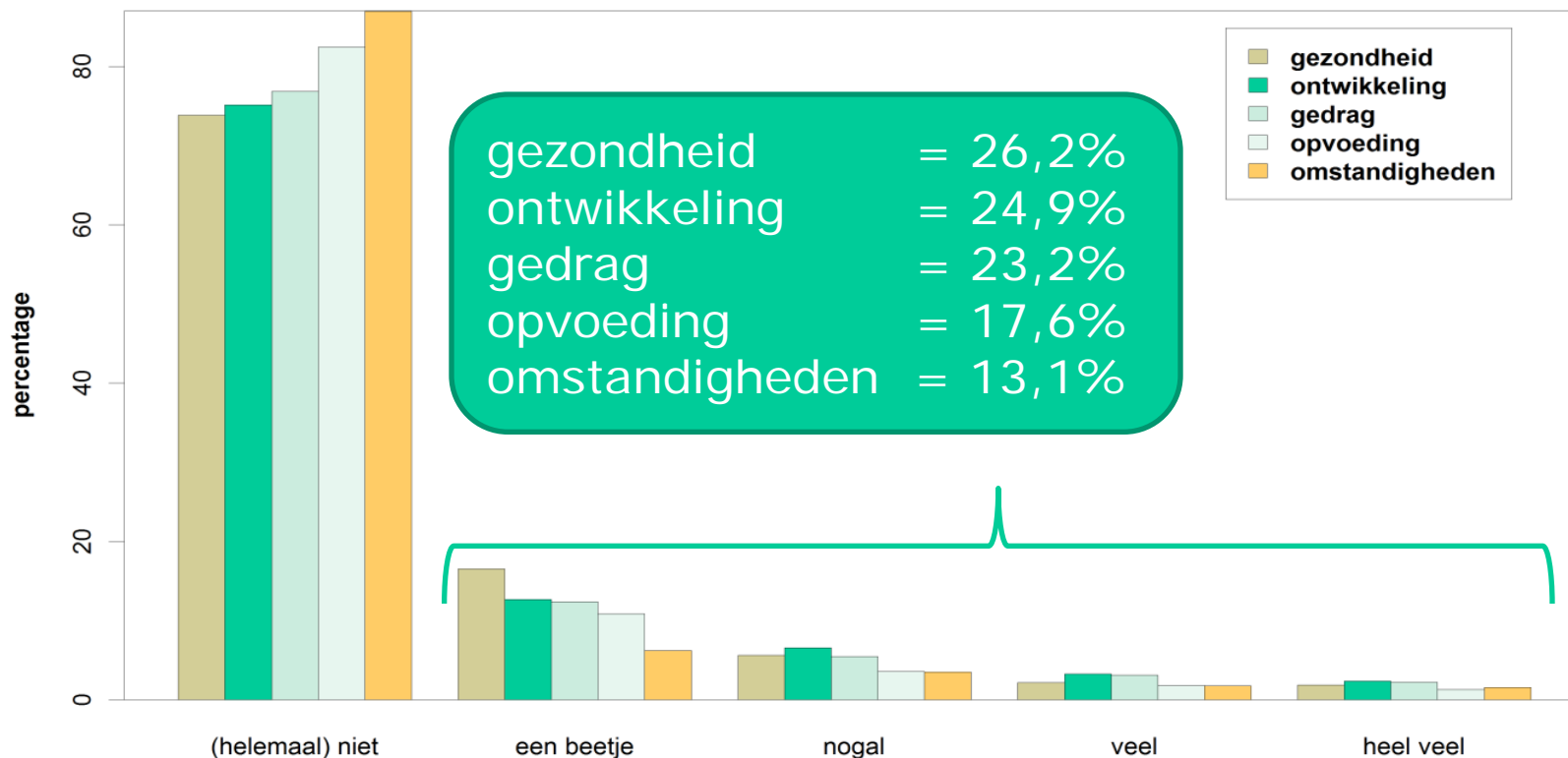
■ “Behoefte hebben aan hulp” - 0-jarigen

Missings steekproeftotaal (N=2.106): 1,5 tot 2,5%

Kencijfers: Behoeften 6-jarigen

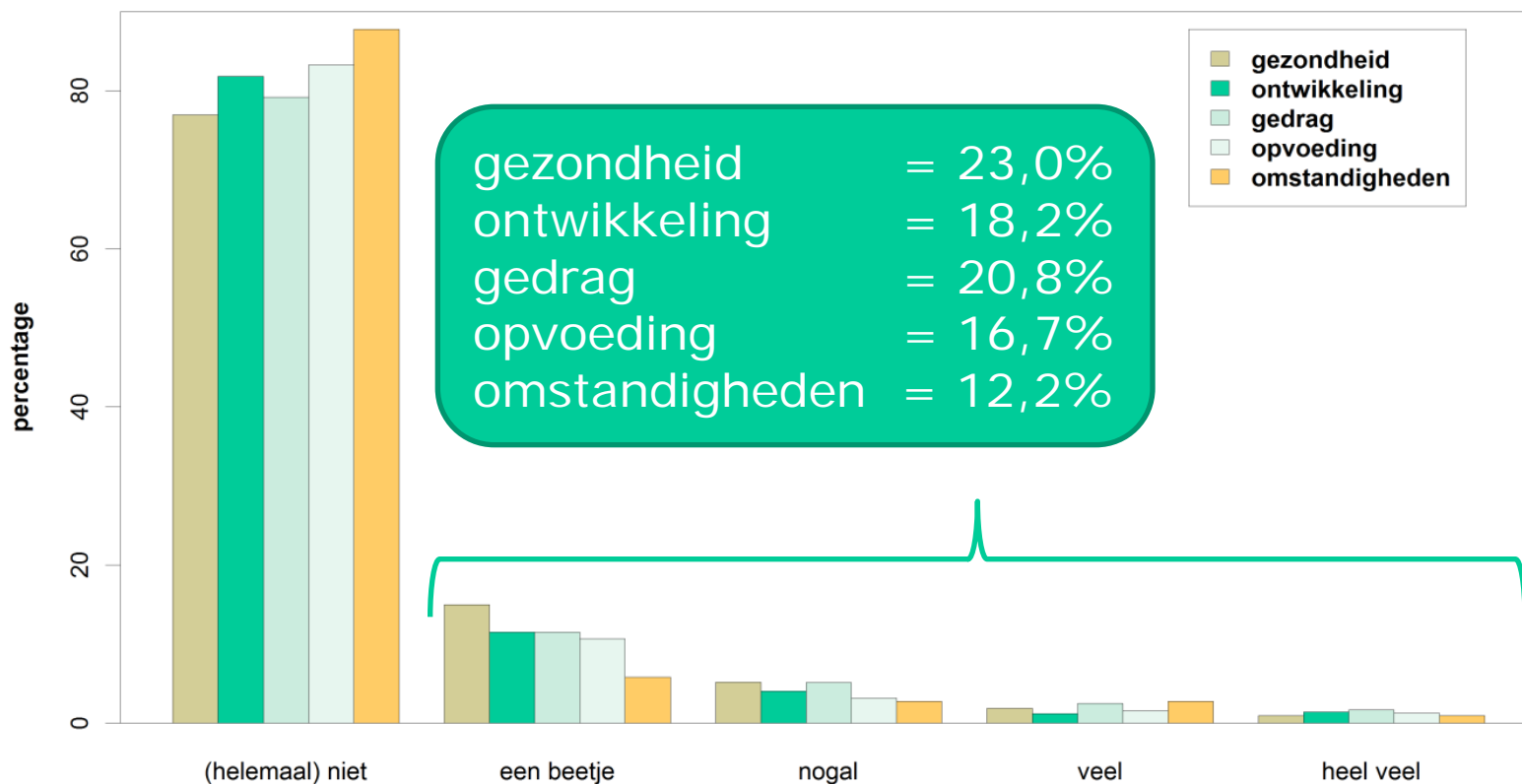
■ “Behoefte hebben aan hulp” – 6-jarigen

Missings steekproeftotaal (N=1.879) = 6,9 tot 8,7%

Kencijfers: Behoeften 12-jarigen

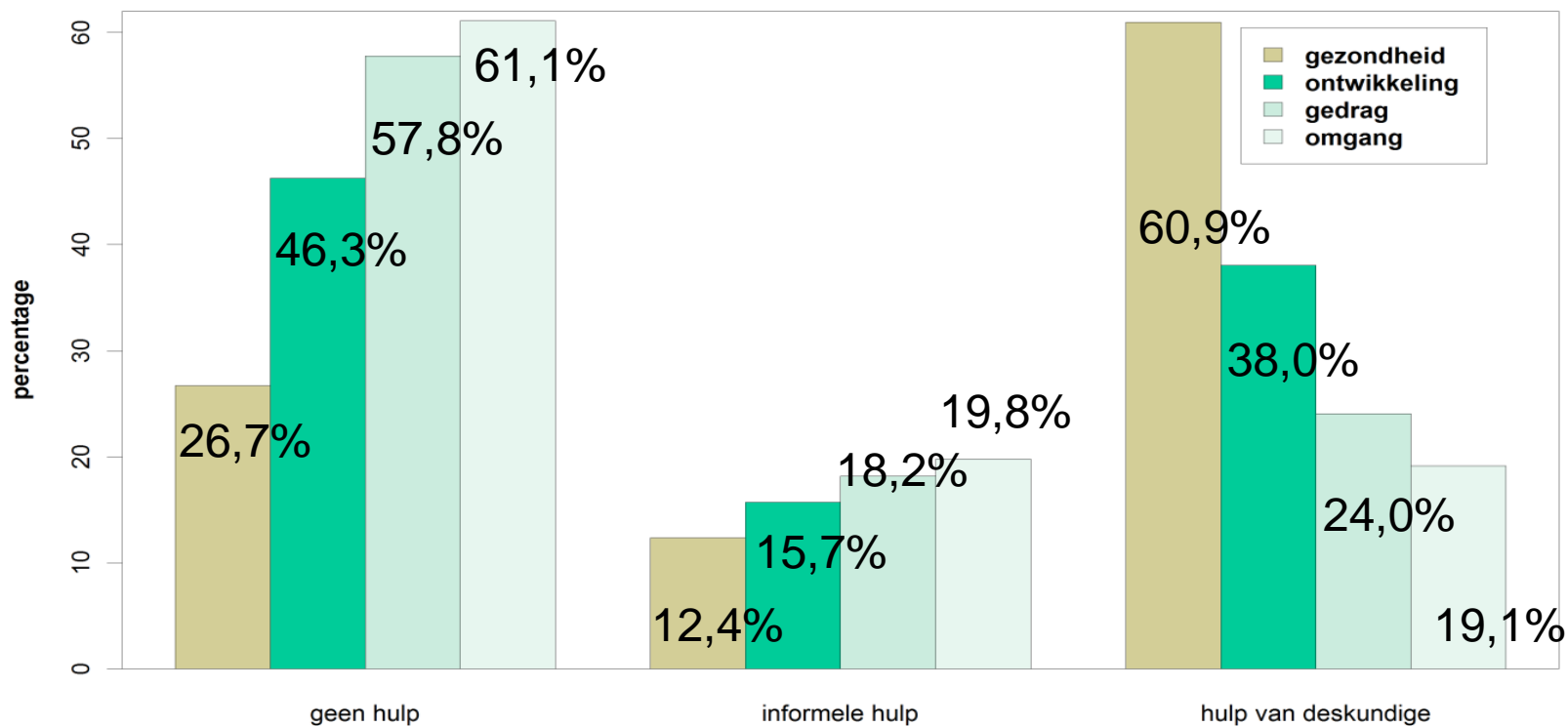
■ “Behoefte hebben aan hulp – 12-jarigen

Missings steekproeftotaal (N=1397) = 9,2 tot 11,0%

Kencijfers: Zorggebruik 0-jarigen

■ “Gebruik hulp deskundige” – 0-jarigen

periode: “op dit moment”

Kencijfers: Zorggebruik 6- & 12-jarigen

Gebruik hulp deskundige	6-jarigen		12-jarigen	
	N	%	N	%
Geen hulp	1.256	68,9	1.054	79,9
Wel hulp	509	27,9	260	19,7
Op wachtlijst	41	2,3	6	0,5
Wachtlijst + hulp	10	0,6		
Wachtlijst + geen hulp	2	0,1		
Wachtlijst + hulp + geen hulp	1	0,1		
Hulp + geen hulp	5	0,3		

periode: “voorbij 2 weken en/of afgelopen jaar”

Kencijfers : Verbanden 0-jarigen

Gezondheid	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.44 ^{***}	.25 ^{***}
Behoefte		.41 ^{***}
Ontwikkeling	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.44 ^{***}	.24 ^{***}
Behoefte		.43 ^{***}
Gedrag	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.45 ^{***}	.24 ^{***}
Behoefte		.42 ^{***}
Omgang	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.46 ^{***}	.25 ^{***}
Behoefte		.46 ^{***}

Pearson correlatie *** $p < .001$

Kencijfers : Verbanden 6-jarigen

Gezondheid	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.78***	.27***
Behoefte		.32***
Ontwikkeling	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.77***	.37***
Behoefte		.45***
Gedrag	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.77***	.28***
Behoefte		.33***
Opvoeding	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.70***	.19***
Behoefte		.22***
Omstandigheden	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.68***	.14***
Behoefte		.17***

Pearson correlatie *** p < .001

Kencijfers : Verbanden 12-jarigen

Gezondheid	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.71 ^{***}	.36 ^{***}
Behoefte		.40 ^{***}
Ontwikkeling	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.67 ^{***}	.30 ^{***}
Behoefte		.42 ^{***}
Gedrag	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.72 ^{***}	.32 ^{***}
Behoefte		.42 ^{***}
Opvoeding	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.62 ^{***}	.23 ^{***}
Behoefte		.31 ^{***}
Omstandigheden	Behoefte	Zorggebruik
Zorgen	.66 ^{***}	.19 ^{***}
Behoefte		.25 ^{***}

Pearson correlatie *** p < .001

Thema ZORG: Besluit kencijfers

- ❑ Besluit kencijfers vragenlijsten 3 cohortes
  - ❑ Zich zorgen maken vertaalt zich doorgaans in een behoefte aan hulp, waarna ouders gebruik maken van hulp van een deskundige
(significant verband voor alle cohortes voor alle domeinen)
  - ❑ 0-jarigen: meeste zorgen ivm gezondheid
  - ❑ 6- en 12-jarigen: meeste zorgen ivm gedrag
  - ❑ 3 cohortes: meest behoefte aan hulp ivm gezondheid
  - ❑ 0-jarigen: gebruik van hulp > zorgen en behoefte –
eigen aan aanbod gezondheidszorg (K&G)
  - ❑ 6- en 12-jarigen: zorggebruik respectievelijk 28 en 20%

Thema ZORG: Inhoud

- Opzet longitudinaal onderzoek
- Kencijfers startvragenlijsten 3 cohortes
  - Zich zorgen maken
  - Behoeftte hebben aan hulp
  - Gebruik maken van hulp van deskundige
- Relatie met socio-demografische indicatoren**
- Profiel zorggebruik

Startvragenlijsten : Relatie met socio-demografie

Inkomen (netto maandelijks gezinsinkomen)

Laag: < 1.500 €

Midden: tussen 1.501 € - 3.000 €

Hoog: > 3.000 €

Opleiding moeder (hoogst behaalde diploma)

Laag: diploma lager secundair onderwijs of lager

Midden: diploma hoger secundair onderwijs

Hoog: diploma hoger onderwijs

Invloed van socio-demografie: Zorgen - 3 cohortes

Socio-demografie	0-jarigen		6-jarigen		12-jarigen	
	Ink.	Opl.	Ink.	Opl.	Ink.	Opl.
Gezondheid	M>H ^{***}	F n.s.	M>H [*]	<i>Data nog niet beschikbaar</i>	L>H ^{**} M>H ^{**}	L>M ^{**} L>H ^{**}
Ontwikkeling	Sign. F [*]	Sign. F [*]	Sign. F [*]		L>H [*]	L>H ^{**}
Gedrag	Sign. F [*]	M>H ^{**}	M>H ^{**}		L>M ^{**} L>H ^{***} M>H [*]	L>M [*] L>H [*]
Omgang/opvoeding	F n.s.	M>H ^{**}	L>M ^{**} L>H ^{***} M>H [*]		L>H [*] M>H [*]	L>H [*]
Omstandigheden	<i>Niet bevraagd</i>	<i>Niet bevraagd</i>	L>M ^{***} L>H ^{***} M>H ^{***}		L>M ^{***} L>H ^{***} M>H ^{***}	L>M [*] L>H ^{**}

F-toets met sign. post hoc L,M,H (***) p<.001; ** p<.01; * p<.05)

Invloed van socio-demografie: Behoeften - 3 cohortes

Socio-demografie BEHOEFTE	0-jarigen		6-jarigen		12-jarigen	
	Ink.	Opl.	Ink.	Opl.	Ink.	Opl.
Gezondheid	M>L* H>L**	M>L* H>L*** H>M***	Sign. F*	<i>Data nog niet beschikbaar</i>	L>H*	L>M*** L>H***
Ontwikkeling	F n.s.	Sign. F*	Sign. F*		F n.s.	Sign. F*
Gedrag	Sign. F*	F n.s.	M>H**		L>H*	L>M*** L>H***
Omgang/opvoeding	F n.s.	F n.s.	L>H** M>H***		L>H*	L>M* L>H**
Omstandigheden	<i>Niet bevestigd</i>	<i>Niet bevestigd</i>	L>M** L>H*** M>H***		L>M** L>H** M>H*	Sign. F*

F-toets met sign. post hoc L,M,H (***) $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$)

Invloed van socio-demografie: Zorggebruik – 3 cohortes

Socio-demografie	0-jarigen		6-jarigen		12-jarigen	
ZORGGEBRUIK	Ink.	Opl.	Ink.	Opl.	Ink.	Opl.
Gezondheid	M>L* H>L*	H>L*** H>M**				
Ontwikkeling	Sign. F	F n.s.				
Gedrag	F n.s.	F n.s.				
Omgang	M>H*	F n.s.				
<i>Geen onderscheid naar domeinen</i>			F n.s.	<i>Data nog niet beschikbaar</i>	F n.s.	F n.s.

F-toets met sign. post hoc L,M,H (***) $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$)

Thema ZORG: Besluit socio-demografie

❑ Besluit relatie socio-demografische gegevens vragenlijsten 3 cohortes

- ❑ Gezinnen met een lager en gemiddeld inkomen: ouders significant meer zorgen dan in gezinnen met een gemiddeld en hoog inkomen
(meest significante verschillen bij 12- en 6-jarigen; bij 6-jarigen meest uitgesproken significante verschillen domein omstandigheden en opvoeding, bij 12-jarigen domein omstandigheden en gedrag)
- ❑ 6- en 12-jarigen: gezinnen met laagste inkomens/opleidingsniveaus - meest behoefte aan hulp
- ❑ 0-jarigen: gezinnen met hoogste inkomens/opleidingsniveaus - meest behoefte aan hulp – op domein gezondheid - en gebruiken ook significant meer hulp

Thema ZORG: Inhoud

- ❑ Opzet longitudinaal onderzoek
- ❑ Kencijfers startvragenlijsten 3 cohortes
  - ❑ Zich zorgen maken
  - ❑ Behoeftte hebben aan hulp
  - ❑ Gebruik maken van hulp van deskundige
- ❑ Relatie met socio-demografische indicatoren
- ❑ Profiel zorggebruik

Profiel zorggebruik: 0-jarigen

Zorggebruik 0-jarigen (%) (n=2106)	Gezondheid	Ontwikkeling	Gedrag	Omgang
K&G: huisbezoeken/raadplegingen	57.1	37.4	22.7	18.5
K&G-lijn: telefonisch	4.7	1.8	1.1	1.1
K&G: opvoedingsspreekuur	0,0	0,0	0.5	0.3
Huisarts	9.5	2.5	1.3	0.8
Kinderarts/andere specialist	24.6	7.6	3.9	2.0
<u>Kraamzorg</u>	13.3	4.9	3.8	3.4
<u>Osteopaat</u>	4.1	0.5	0.6	0,0
Kinesist	2.0	0.5	0,0	0,0
Thuisbegeleiding	4.8	2.1	0.1	0.2
CKG	0.1	0.1	0.1	0.1
Andere	0.5	0.5	0.4	0.2

Profiel zorggebruik: 6- & 12-jarigen

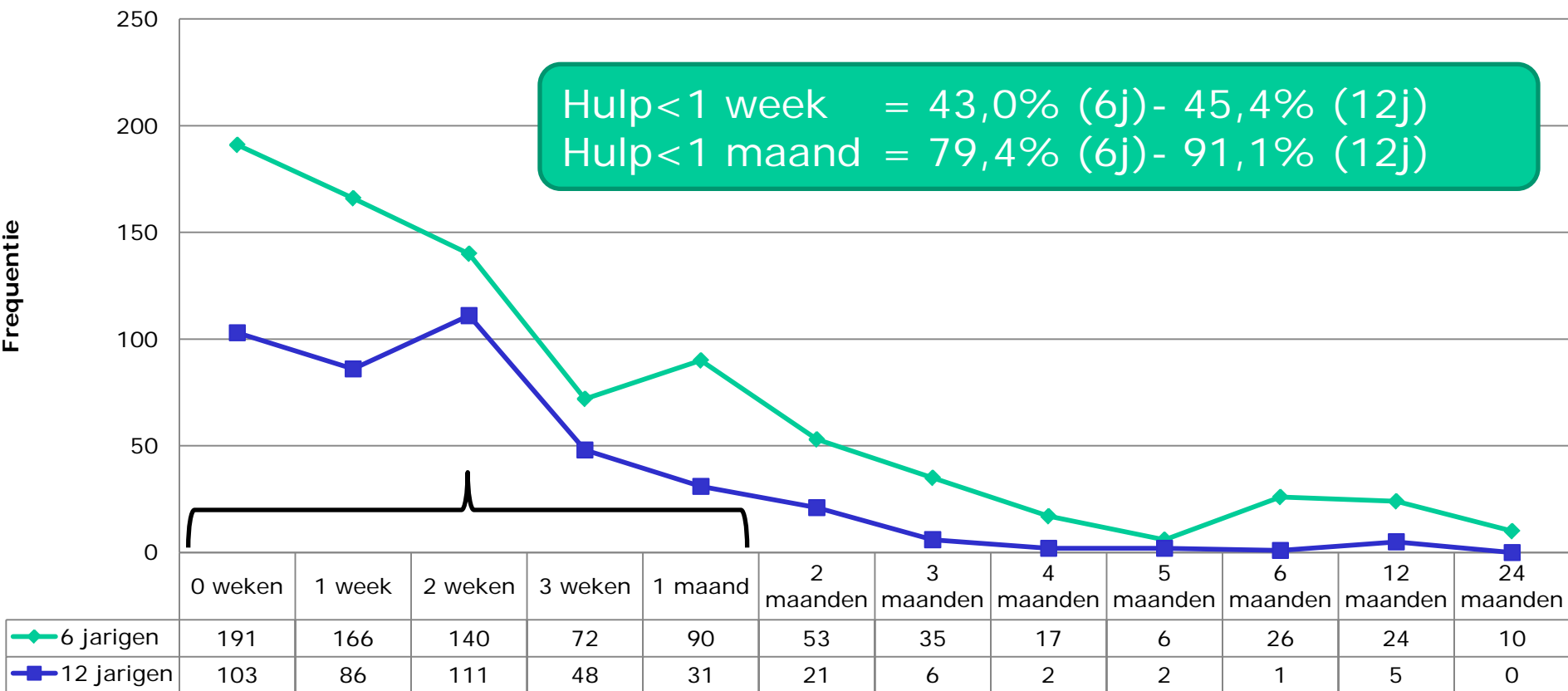
Zorggebruik (%) – top 10	6-jarigen N=1.879	12-jarigen N=1.397
Huisarts	15,2	16,2
Kinderarts/andere specialist	11,2	8,1
Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB)	10,2	8,8
School (bv. GON-begeleiding, taakklas)	6,9	6,2
Logopedist	8,7	3,5
Kinesist	4,3	2,9
Revalidatiecentrum	2,8	(0,8)
Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)	1,4	(0,5)
Zelfstandig psycholoog/pedagoog/therapeut	2,8	3,5
Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)	(1,3)	1,9
Kinder- en jeugdpsychiatrie	2,0	2,2
Opvoedingstelefoon	(0,1)	1,6

Profiel zorggebruik: redenen GEEN zorggebruik

Geen zorggebruik	6-jarigen		12-jarigen	
	N	%	N	%
Vragen, zorgen of problemen zijn niet ernstig genoeg	233	29.2	171	26.0
Kon voldoende terecht bij vrienden, familie, kennissen	197	24.7	184	28.0
Vragen, zorgen of problemen zijn vanzelf voorbij gegaan	128	16.0	97	14.8
Kon voldoende terecht in boeken, folders, websites	91	11.4	88	13.4
Hulp van een deskundige kost te veel	24	3.0	23	3.5
Wist niet waar hulp te zoeken	21	2.6	13	2.0
Mijn partner vond het niet nodig om hulp te zoeken	20	2.5	11	1.7
Dacht dat een deskundige me niet zou kunnen helpen	14	1.8	10	1.5
Praktische problemen hielden me tegen om hulp te zoeken	11	1.4	9	1.4
Wachlijsten hielden me tegen om hulp te zoeken	7	0.9	3	0.5
Durfde geen hulp te zoeken	6	0.8	11	1.7
Mijn kind wilde geen hulp	3	0.4	15	2.3

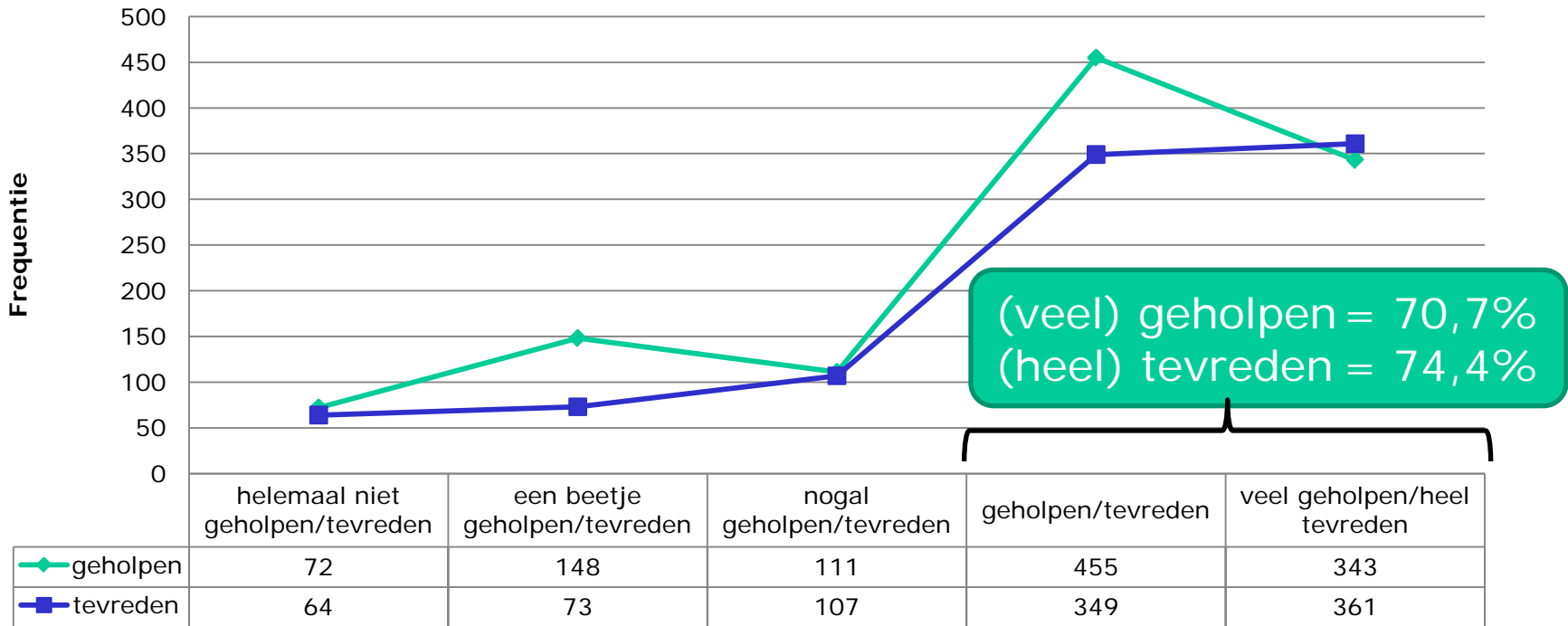
Profiel zorggebruik: duur aanvang hulp

Duurtijd vooraleer aanvang hulp deskundige/dienst

Profiel zorggebruik: geholpen & tevreden 6-jarigen

6-jarigen: mate van geholpen zijn & tevredenheid

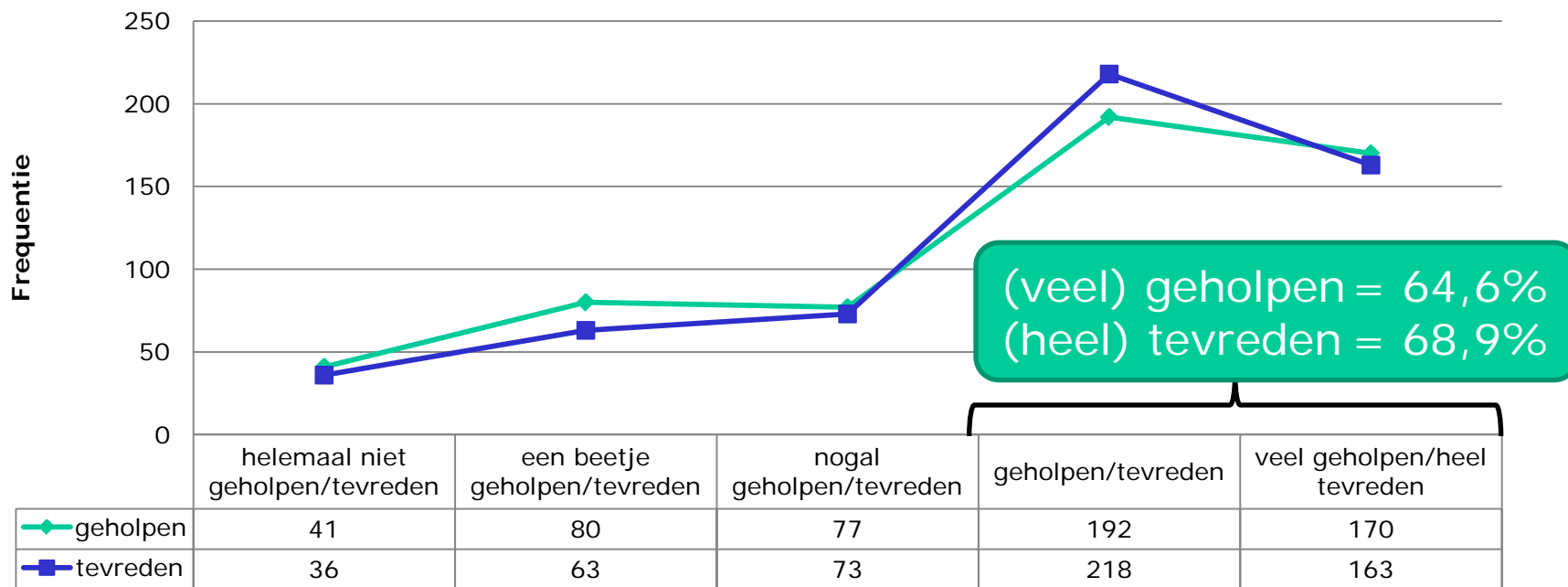

geholpen & tevreden	6-jarigen
	.89***

Pearson correlatie *** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$

Profiel zorggebruik: geholpen & tevreden 12-jarigen

12-jarigen: mate van geholpen zijn & tevredenheid

geholpen & tevreden	12-jarigen
	.91***

Pearson correlatie (***) $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$)

Thema ZORG: Besluit zorggebruik

- ❑ Besluit profiel zorggebruik vragenlijsten 3 cohortes
  - ❑ De meest gefrekwenteerde deskundigen en diensten situeren zich binnen de gezondheidszorg (K&G, huisarts, ...) en de onderwijssector (CLB, school, ...)
  - ❑ 6- en 12-jarigen: binnen de top 10 van de meest gebruikte hulp situeren zich de zelfstandigen en de geestelijke gezondheidszorg (CGG en kinderpsychiatrie)
  - ❑ 6- en 12-jarigen: mate van geholpen zijn en van tevredenheid gaan hand in hand

Onderzoek *JOnG!*: Verdere analyses zorg

- (i) behoefte aan en gebruik van hulpverlening,
- (ii) instroom en traject in preventieve en hulpverleningsaanbod,
- (iii) aard hulpvragen & type hulpverleningstrajecten

- Beschrijvende **kencijfers** uit opeenvolgende bevestigingen
- Analyse van **factoren** gerelateerd aan deze kencijfers (bv. in functie van kind- en gezinsprofielen)
- In kaart brengen van **determinanten van zorggebruik** i.f.v.
  - ✓ Inventarisering faciliterende factoren
  - ✓ Inventarisering hindernissen en knelpunten
  - ✓ Optimalisatie toegankelijkheid van de zorg en efficiëntie verloop van het zorgtraject

(vb 1 voordeur gezondheid+welzijn, principe getrapte zorg)

Meer weten?

Dienst Jeugdgezondheidszorg

hilde.dierckx@med.kuleuven.be

gerlinde.snoeck@cgg-vbo.be

karel.hoppenbrouwers@med.kuleuven.be